СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. 298. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця 23-го грудня 1938. No. 298. Jersey City, N. J., Friday, December 23, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

РОБОТАМ У „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ" ГРОЗИТЬ ЗУПИНКА

ВАШИНГТОН. — Обрей Віліямс, асистент головного адміністратора „Доблю Пі Ей", заявив, що внаслідок браку грошей усі роботи в його департаменті будуть стримані, коли конґрес не ухвалить додаткових грошей на ту ціль. Роботи малиб зупинитись від 7. лютого, а враз з тим утратили би працю три міліони робітників. Заряд „Доблю Пі Ей" внесе перед наступною сесією конґресу, що зачинається 3. січня 1939 р., жадання, щоб конґрес на ту ціль ухвалив нові гроші. Скільки грошей жадатиме заряд, покищо не відомо. Деякі робітничі провідники жадають на ту ціль один біліон (міліярд) долярів.

УКЛАДАЮТЬ ПРОГРАМУ НА КОНГРЕСОВУ СЕСІЮ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт нараджувався з провідниками конґресу в ціли уложення програми на надходячу сесію конґресу. На цій сесії обговорюватимуть у першу чергу справи оборони краю перед можливим напасником, справи податків, справи уділу грошей на „Доблю Пі Ей", а також справи дальших дослідів над „неамериканськими діяльностями". Конґресмен Даєс, голова комісії розшуків неамериканських діяльностей, віднісся до конґресу з проханням, щоб конґрес виразно сказав, чи він собі бажає, щоб також розшуки велися далі, чи може їх непотрібно. Бо він, Даєс, не хоче, щоб його роботу хтось підміновував тихцем і „всаджував їй штилет у плечі".

ЗАМОРДУВАВ МОЛОДУ ДІВЧИНУ.

ТОНКГЕНАК (Пенсилвенія). — Невідомий злочинець викликав при помочі телефону молоду гарну дівчину, Маргарету Мартин, з її дому і потім на відлюднім місці замордував її. Кілька днів родичі не знали, що [illegible] дівчиною, і що аж по пятьох днях знайшов один хлопець її наге тіло в ярузі. Тіло було поранене. Лікарські оглядини ствердили, що дівчину вдушено. Родичі зізнали, що минулої суботи якийсь невідомий чоловік закликав Маргарету телефоном і сказав їй, що хотів би бачитися з нею в справі її посади стенографістки, яку він для неї має. Врадувана дівчина обіцяла скоро з ним побачитись і навіть заявила родичам, що небавом прийде разом з тим чоловіком на обід. Та вона вже більше не вернулась, а по кількох днях відкрито її трагічний кінець. Поліція ще не установила дійсної причини морду, та не виключає можливости, що має тут до діла зо злочинцями, що гандлюють „живим товаром".

„КОСТЕР" У ПЕРЕДСМЕРТНІМ ЛИСТІ ОБВИНУВАЧУЄ СЕБЕ.

НЮ ЙОРК. — Адвокат братів Музіків відчитав перед судом уривки з листа Филипа Музіки, чи „Костера", як він себе називав, що поповнив самогубство. В тому листі „Костер" говорить, що він змінив назвище тому, щоб зірвати з минулим і затерти сліди по минулім. За надужиття, які він поповнював у тій фірмі, в якій став президентом, „Костер" обвинувачує виключно сам себе. Він говорить, що його брати не мали найменшого поняття про те, що він робив. Судця, порівнявши теперішні зізнання „Костера", з тими, які він робив 25 літ тому, будучи арештованим за свій перший проступок, побачив, що й тоді „Костер", чи Филип Музіка, всю вину перебирав на себе, а своїх братів представляв як сліпе знаряддя своїх плянів.

АМЕРИКА ПІШЛЕ ЗБІЖЖЯ ДО ОБОХ ЧАСТИН ЕСПАНІЇ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний уряд рішився продати Американському Червоному Хрестові за маленьку ціну три міліони бушлів пшениці, щоб її вислати до обох частин Еспанії. Уряд зробив публичну заяву, що в Еспанії тепер люди дуже бідують, а тому та пшениця облекшить тяжку долю неодній терплячій людині. Зрозуміло, що, беручи під увагу факт, що в частині ґен. Франка є подостатком харчових продуктів, а в частині „льоялістів" мало, остання частина прийме цю пшеницю з далеко більшою вдячністю.

ВИКРИВАЮТЬ ПЕРЕКУПСТВА.

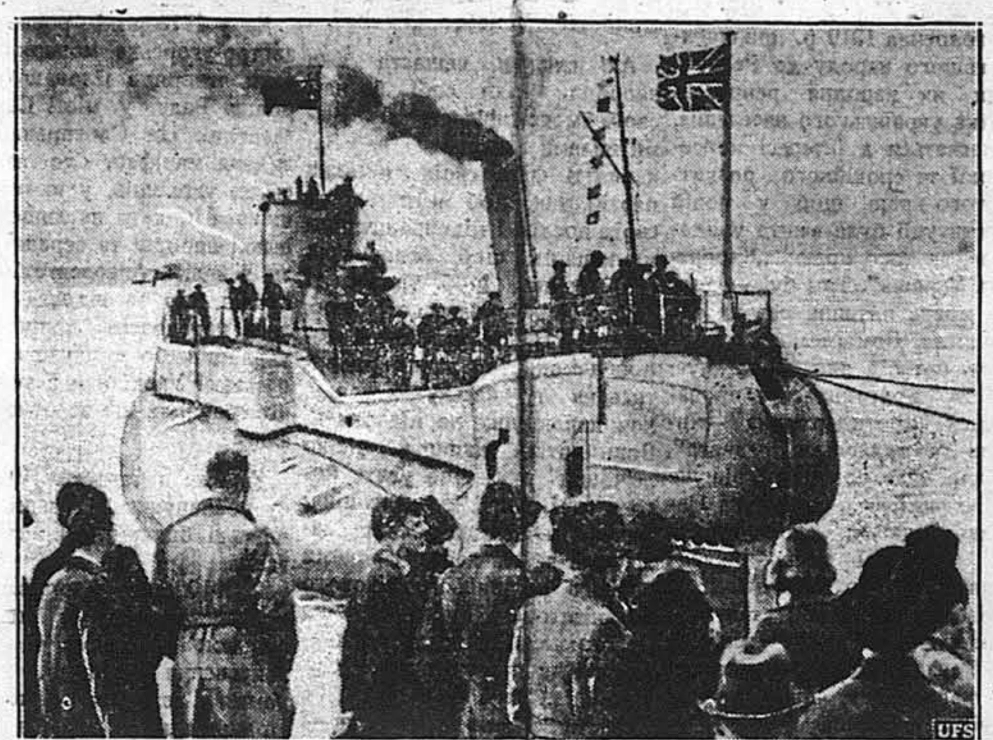
НЮ ЙОРК. — Спеціяльний прокуратор Еймин, що провірює судові відносини в бруклинській дільниці, арештував і потім випустив за великим окупом Макса Ліпкого, якого йому потрібно як свідка проти певної шайки ґенґстерів, що старалася перекуплювати судові власті. Еймин заявив, що в тому напрямку тяжко переводити слідства, бо люди, які щось знають і які могли би бути свідками, бояться пімсти з боку ґенґстерів.

БУДУТЬ УЧИТИ ДІТЕЙ ТЕРПИМОСТИ.

НЮ ЙОРК. — У нюйорських дитячих школах буде запроваджена „наука терпимости і вирозумілости". Два рази на місяць учителі будуть виясновати дітям, що супроти інших осіб треба бути вирозумілими, треба толерувати їх переконання, їх релігію, національність і расу.

ПРИЗНАЛИ ДВОХ СОВЕТСЬКИХ ШПИГУНІВ ВИНУВАТИМИ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — Суд признав винуватими двох совєтських шпигунів, які викрадали відомості відносно американської національної оборони і передавали їх Советам. Тими шпигунами є: Гафіс Салїх, бувший офіцир поліції в Барклей, і Михайло Горін, директор совєтського туристичного бюра в Америці.

АНГЛІЙСЬКІ ПРИГОТУВАННЯ.

Англійські фабрики амуніції й літаків працюють день і ніч, а її корабельні доки викидають щораз то нові додатки до її воєнної фльоти. На світлині сцена в Беркенгеді, в повіті Чешайер, де недавно спущено на воду нову підводну лодку. Як показує знимка, форма лодки значно відмінна від звичайної форми.

НА МАДЯРСЬКІЙ СЛУЖБІ.

Знаний польсько-московський провокатор Кароль Шиманський, улюбленець паризьких милюківських „Последних Новостей", тепер, як подають утікачі з Кошиць, під фальшивим іменем „Сокіл" формує мадярські боївки в Кошицях.

ЩОБИ ПРИВЕСТИ 1 ГР. РАДУ, ТРЕБА ВЕЛИКОГО ВАНТАЖНОГО АВТА.

Англійський радовий інститут замовив в одній із відомих автомобільних фабрик окремий віз до перевозу раду. Той віз мають теж уживати при ріжних лікувальних заходах поза інститутом.

Хоч справжній вантаж авта має ледви 1 гр., авто має двигун сили 80 кінських сил, тому, що в дійсности не йде про тягар самого раду, але про тягар величезної сталевої скрині, висталеної в середині оловяними плитами. В тій скрині перевозять таку незамітну скількість раду.

Залізна скриня, вистелена оловом, потрібна не лиш тому, щоб оберегти рад перед можливими бандитськими нападами, але й тому, щоб забезпечити обслугу воза перед дуже небезпечними проміннями раду.

КАРА ЗА ЖОВТО-БЛАКИТНІ ХОРУГОВКИ.

На площі Олександра та Романа Істеревича робітники підтягнули нову каменицю під дах і — згідно зо звичаєм — вивісили таблицю, прибрану смеречиною та жовто-блакитними хоругвками. Саме напроти цієї камениці міська управа збудувала трибуну з нагоди переіменування Личаківської вулиці на вул. Ридза-Смігдого. Отже якийсь вільський побачив жовто-блакитні хоругвки, повідомив про це поліцію, яка негайно приказала власникам новозбудованої камениці стягнути хоругвки. Колиж вони відповіли, що хоругвок не вішали і не будуть їх здіймати, старосство засудило Олександра Істеревича на 50 зл. гривни з заміною на 10 днів арешту, а Романа Істеревича на 30 зл. або на 6 днів арешту. Засуджені відкликалися до суду.

ПРИ ПОМОЧІ ОДНОГО СТРІЛУ УПОЛЮВАВ ОРЛА, КАЧКУ Й СОРОКУ.

В Ерскин, Альта., трапилася цікава подія. Один ловець, Геролд Маршал, уполював одним стрілом орла, дику качку й сороку. Полюючи в околиці Бофало Лейк, Маршал побачив, як орел упав стрімголов на стадо диких качок, що жирували на стерні. Орел зловив одну качку зо стада, та одночасно згинув від кулі Маршала. В пазурах орла знаходилась на пів уже мертва качка, а близько неї лежала мертва вже сорока, що була причаїлась, щоб скористати з упольованої орлом качки. Сорока згинула від тої самої кулі, що й орел.

ВЕЛИКІ ЗЛОВЖИВАННЯ ВИКРИЛИ В РАДЕХОВІ В ОКРУЖНІМ ТОВАРИСТВІ РІЛЬНИЧІМ.

Зловживання доходять до кільканацятьох тисяч зл. на шкоду наших таки дядьків, що доставляли до згонів бекони, але виплати не діждались. У звязку з цим прокуратура перевела серед персоналу повітового виділу й О. Т. Р. дохоження, внаслідок чого арештовано і придержано у вязниці інструктора до годівлі і згонів безрог, Августиновича. Пошкодовані селяни аж тепер переконуються зайвий раз, як ті панове працювали і сподіваються, що суд справи плазом не пустить.

ВЯЗНИЦЯ І НАГАЇ ЗА ГРАБУНОК.

Десять нагаїв і чотири до шість місяців вязниці звучить присуд для трьох молодців із Мус Джо, Саскачеван, які попередньо призналися були до грабіжу зо зброєю в руках. Ерик Бренд, літ 19, піде на шість місяців і дістане десять нагаїв; Томас Кларк, літ 19, і Форест Гібсон, літ 20, будуть сидіти по чотири місяці і дістануть по десять нагаїв. Вони напали й ограбили торговця паливом 17. листопаду ц. р. Адвокат засуджених просив для них короткої кари у вязниці і нагаїв, бо довга кара у вязниці може поробити з них налогових злочинців.

ЗАКРІПЛЯЮТЬ ДРУЖБУ.

Дотеперішний річний торговельний оборот між Польщею і Советами виносив 4 міліони злотих. А тепер виноситиме яких 150 міліонів. Це так, щоб скріпити політичний союз між Варшавою і Москвою.

ВЕЛИКІ ПОДАТКИ НА КАВАЛЕРІВ І РОЗВЕДЕНИХ.

Варшавські політичні кола запевняють, що уряд наложить спеціяльний податок на кавалерів, які скінчили 23-тій рік життя, розведених і бездітних вдівців. Згаданий податок стягатимуть у формі додатку до доходового податку. З цього податку дістане міністерство суспільної опіки кілька міліонів злотих на суспільну опіку.

ВАТАГА МАЛОЛІТНІХ БАНДИТІВ.

Перед міським судом у Москві відбулася розправа проти ватаги 15 і 16-літніх грабіжників. До ватаги належала теж 16-літня дівчина Михайлова. Суд засудив двох провідників ватаги на кару смерти через розстріл, 11 на кару вязниці від 2 до 10 років, а одного увільнив від вини і кари.

ЧОТИРОНОЖНІ ЛЕГКОПАДНИКИ.

На оригінальну думку впали большевики, які вчать собак скакати з легкопадами. Собаки переходять відповідний вишкіл, заки їх починають скидати з легкопадами з літаків. Отже собак скидають спершу із легкопадних веж, за кожним разом із ріжних висот. Щойно після такого вишколу скидають собак із літаків.

Ці спроби дали мабуть дуже добрі висліди. Вправи собак у легкопадстві мають велике значіння при прикордонній службі та одночасно у звязковій службі.

Тепер совєтські летуни намагаються витресувати собак у тому напрямі, щоб вони самі, на приказ вискакували з літаків на землю. Притому летуни хочуть придумати ще й такий прилад, щоби пси могли самі відчіплятися від легкопаду, коли вони впадуть уже на землю.

ПОЛЬСЬКІ ХИТРОЩІ З ТЕРИТОРІЯЛЬНОЮ АВТОНОМІЄЮ

ВАРШАВА. — Польський уряд повідомив українських послів, що польський сойм не буде розглядати внесеного ними проекту територіяльної автономії для українських земель у Польщі. У повідомленні кажеться, що такий проект вимагає зміни польської конституції. А внесення на зміну конституції мусить бути підписане найменше четвертиною послів, себто в даному випадку 52 послами. А це очевидне, що польські посли відмовляються від підпису українського внесення в справі автономії. Таким чином нема українцям у Польщі ніякої можности доходити свого права до автономії законним шляхом.

ДАРЕМНІ ЗАХОДИ.

ВАРШАВА. — Українські посли внесли в польському соймі інтерпеляції в справі польських надужить підчас польських протиукраїнських демонстрацій, що відбувались у жовтні й листопаді, коли вирішувалася доля Закарпаття. Посли домагаються урядового доходження проти польських жандармів, що побили українців, а багатьох тяжко ранили. В інтерпеляціях вичислено надужиття.

ЗА СПРОБУ ВИЗВОЛЕННЯ БАНДЕРИ.

ПОЗНАНЬ (Польща). — Польська Агенція Телеграфічна подає, що скінчилася в Познані судова розправа проти 5 осіб, обвинувачених за намагання визволити з тюрми українського революціонера Бандери, якого засуджено на досмертну тюрму як того, що організував замах на життя міністра Перацкого. Головним обвинуваченим був український Куспис, що нібито кермував цілою акцією визволення. Його засуджено на 8 років тюрми. Двох вязничних сторожів засуджено на три і пів року тюрми кожного, а третього звільнено від вини і кари.

КАЖУТЬ, ЩО ДЕМОКРАТИ ПЕРЕМОГЛИ.

ВАРШАВА. — Соціялістичний часопис „Роботнік" задоволений з виборів до міських самоуправ. Пише, що перемогли соціялісти і демократи та що з тим мусить тепер числитись і польський уряд. „Час" пише, що „тоталітарний устрій" дістав у Польщі удар, але додає, що властиво ніяка політична група не має в Польщі правдивої більшости.

НАЦІСТИ І РОМАНОВИ.

ПАРИЖ. — Російська іміґрація далі дебатує над справою України, Росії й Гітлера. Та тепер промовляє до її переконання щораз більше те, що Гітлер не хоче бачити Романових не тільки на престолі України, але й у Росії.

НЕ ХОЧУТЬ ЖИДІВ У ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — „Обуз Зєдночення Народового", що є урядовою партією, вніс через своїх послів у соймі законопроект про масове виселення жидів з Польщі. Жиди малиб виміґрувати до кольоній в Африці. Урядові кола гостро критикують ті держави, що мають величезні кольоніяльні посілості, а не помагають Польщі в розвязанні жидівської квестії. Ту справу порушить Польща на нарадах Міжержавного Комітету Збіґців.

НОВИЙ ПОДАТОК НА ЖИДІВ.

РУМУНІЯ. — Румунський уряд береться до виконання великого пляну виселення жидів з Румунії. Плянують виселювати кожного року 50,000 жидів. Кошти цього виселення мають оплатити самі жиди. Вони згідно з проектом будуть змушені платити спеціяльний податок, призначений на жидівську кольонізацію. Жиди протестують проти цього.

СЛОВАКИ ЗА ПЛЕБІСЦИТ У МАДЯРЩИНІ.

БРАТИСЛАВА (Словаччина). — Словацький міністер д-р Дурянски виголосив через радіо промову, в якій домагався міжнародньої акції в справі переведення плебісциту на тих землях, що їх недавно віддано Мадярщині. Казав, що на тих землях панує мадярський терор та що мадярський уряд дав терористам вільну руку. Таким способом хоче Мадярщина прибити незадоволення, яке панує серед того населення, що його прилучено проти його волі до Мадярщини. Разом з тим повідомлено Прагу, що не можна дійти до порозуміння між словацьким урядом і мадярським щодо ліквідації терору. Цей терор є найсильніший у прикордонній смузі.

ЛАД І СПОКІЙ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

БЕРЛІН. — Перебуваючий у Берліні міністер Юлій Ревай заявив кореспондентові львівського „Нового Часу", що на цілій території Карпатської України є повний лад і спокій та що праці над розбудовою країни є в повному ході. Населення має забезпечене прохарчування. Всього є подостатком, а влада втішається повним довірям населення, яке скрізь і всюди виявляє своє привязання і вірність владі й країні. Населення висилає до столиці делеґації, які заявляють свою відданість владі й бажання працювати для добра Карпатської України. Міністер Ревай заявив, що приїхав з делеґацією, щоби переговорювати з відповідними колами Німеччини про господарські, комунікаційні й інші справи Карпатської України. Членами делеґації є: секретар премієра д-р Володимир Комаринський, директор державних лісів Евген Тебус та дорадник у господарських справах Микола Бабота.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬЩА У ВЛАСНІМ ДЗЕРКАЛІ

Коли підчас недавньої німецько - чеської кризи Польща захопила Тешин, а потім пробувала нацькувати Мадярщину на подібну окупацію Карпатської України й при тій нагоді малощо не довела до війни, вона робила між своїми змобілізованими жовнірами ріжницю між родовитими поляками і не-поляками, головно українцями. Приготовляючися до можливого нападу проти Карпатської України, вона усунула українців з тих відділів, що їх збиралася післати на свою авантуру на Закарпаття. У цей спосіб з самих польських поступків світ довідався, що Польща це не одноціла держава, що вона не може покладатися безумовно навіть на своїх жовнірів.

Виявлення цього факту вияснило різко, чому Польща від самого свого повстання старалася так завзято показувати перед світом свою внутрішню одноцілість, чому вона перша старалася нищити многопартійність і насильно заводила однопартійність. Дійшла вона в цій кампанії до того, що завела в себе таку систему виборів, що при них вийти можуть лише кандидати, потверджені урядом, або, іншими словами, вибори, які властиво виборами не є, бо сутньою признакою всяких виборів є рівна можливість вибору принаймні двох противних кандидатів.

Коли недавно тому відбулася в Польщі така чергова комедія виборів до сойму, то й при тій нагоді польська загранична пропаганда не забула визискати цього факту для дальшого одурювання не знаючих фактів людей, що, мовляв, польське населення знову дало польському урядові подавляючу більшість. Звісно, люди, що знають справу, не дали здуритися; але, як теж звісно, людей, що знають справу, звичайно небагато.

Та незадовго по цьому донесенні прорвалася в заграничну пресу вістка про вибори до багатьох міських рад у Польщі, в котрій було сказано, що урядові кандидати потерпіли небувалу поразку. Опозиція проти урядової партії добувала правильно більшість, яка в деяких випадках доходила до 80%, а то й вище. Так званий табор національної єдности, як гучно назвали свою партію урядові „пулковники", соромно провалився.

У своїх висказах про ці вибори польський уряд, очевидно, старається зменшити значіння цеї поразки. Зате опозиція старається представити її як перемогу демократичних засад. За таку її вважати не можна, бо й ці нібито демократичні партії, добившися влади, робилиб те саме, що тепер роблять партії, які тепер при владі. Вибори є лише виявом поважного розбиття в нутрі польського громадянства. Тут уже видно розкол не між поляками й не-поляками, але між самими польськими ґрупами. За польський уряд не стоїть ніхто, лише урядники і їх найблищі кревняки й знайомі; проти уряду — решта населення.

Бачучи такий глибокий розкол у польській суспільности, не можемо дивуватися, що польський уряд так гістерично хапається за всякі заграничні аґітації, щоб виправдати перед своїм населенням свою політику.

„КАРПАТСЬКА УКРАЇНА", А НЕ ІНАКШЕ

(Стаття, надіслана з Европи).

Українська Народня Рада в Хусті вислала була 17. листопаду ц. р. до начальних урядів у Празі та до законодатної комісії парляменту таку телеграму:

„Є неспірним, що наш нарід є народом українським, а не русским, то є великорусским. Тому назва **„Підкарпатська Русь"** не відповідає дійсності. Українська Народня Рада, яка проголосила 1919 р. прилучення нашого народу до Республики як народня репрезентантка українського населення, домагається в інтересі консолідації та спокійного розвитку того краю, щоб у новій конституції була вжита урядова назва того краю: **„Карпатська Україна"**. Тим буде нещасне мовне питання раз на все вирішене. Домагаємося того й тому, що під плащиком „русскости" провадилась і провадиться протидержавна чинність та мадярська ірредента".

Ось таке розумне і рішуче слово сказала „Українська Народня Рада" тим, що стоять на чолі тої республики і празьком парляментові.

На тім становищі станув і карпатоукраїнський міністер Ю. Ревай, котрий, як член того парляменту, поставив відповідне внесення.

Та чехословацька більшість не зійшла зо свого ненаукового й хибного русофільського становища. Їй не може в голові поміститися, щоб частина їх держави була українською. Не зважаючи на всі історичні й етноґрафічні правди, наперекір етноґрафічній карті чеха Нідерле та рішенню Чеської Академії Наук, вона таки дала себе повести далі свому тупому москвофільству.

Ані сойм, ані сенат не признали українцям їх рідної назви „Карпатська Україна", але казали називати свою вітчину „Підкарпатською Руссю", яке то слово в устах чехів і словаків значить стільки, що „Підкарпатська Росія".

Сказано в Празі, що карпатоукраїнський сойм має рішити, як властиво цей край має називатися. Тут чехи числять на це, що і в тім соймі готові втяти таку саму підлу штучку, яку втяли з ославленим шкільним плебісцитом. Числять на це, що при допомозі русофілів, яких є ще досить у краю, та при допомозі московських еміґрантів, яких мов сарану нашлють на наш край, удасться переперти таких послів, які ще не визнаються добре в назві „український" і тому підчас голосування в автономнім соймі готові голосувати за назву „Підкарпатська Русь". А чехи слово **„Русь"** не узнають, а лише **„Рус"**, цебто **„Росію"**.

Ах! скільки нещастя вже наробили чехи собі й нам своїм москвофільством! Всіми силами закладали на Закарпатті філії своїх чеських партій, так, щоб мати звідси **своїх** послів. І підпирали грішми кацапів, щоб основували свої ґрупи, щоб тільки ті ґрупи зачислилися до чеських партій. Навіть українські соціял-демократи дали зловитись на ту чеську вудочку, хоч кацапщини не підпирали. Вони хотіли підперти, чинно „січовий" рух, щоб узяти його в свої руки. Чеська соціял-демократична централя вислала була навіть перед 4 роками знаного колишнього січового організатора з Буковини, д-ра О. Безпалка, на наше Закарпаття з припорученням: „Орґанізуй „Січи", але лише в користь соціял-демократичної партії". І поїхав Безпалко і почав навіть „Січ", та його роботі станув навпоперек виславаний також з Праги секретар партійний Кекус, котрий свою роботу опер на робітниках жидах і мадярах, а Безпалко опирався на селянах. Кекус узнав роботу Безпалка за „націоналістичний ухил" і Безпалка відкликано назад.

Навіть „січова" робота соціяліста Безпалка була для них занадто українська. І тому її зліквідували.

Повстання „Карпатської України" виявило наглядно характер москвофільсько-мадяронів. Здавалося, що чехи вже прозріли і побачили, що лише українці є їх справжні приятелі. Але ні! Старий демон москвофільства став знову гуляти і вони, при чинній, а злобній допомозі з боку словаків, не допустили до називання нашої стислішої вітчини властивим іменням.

Вони відіслали справу до будучого автономного сойму, числячи на нові інтриґи і нові затії з кацапами і московськими еміґрантами.

Як сказано дуже погану тут ролю ґрають словаки, яким не дуже хочеться віддавати українські повіти новій українській державі! Ті повіти, це плід політики пок. кацапофіла Крамаржа й чеської політики: „Діли і пануй". Тепер приходиться ліквідувати цю політику і віддати вкрадене добро. Словаки числять на звісну добродушність премієра о. Волошина. Так легко це словакам не піде, тимбільше, що до о. Волошина приходить депутація за депутацією від словацьких лемків і сотаків, щоби їх прилучити до Карпатської України. І пощо тих спорів, коли як чехам і словакам, так і нам треба тепер згоди, щоб нам усім лекше стало.

Августин Бочкай.

ІЗ ЖИТТЯ ПРЯШІВЩИНИ

Як у 1918 році розлетілася австро-угорська монархія, словаки створили Словацьку Народню Раду у місті Святому Мартині. Ця Словацька Рада видала маніфест до карпатських українців, у якому обіцювала їм дати не лише українські народні та середні школи, а навіть **університет!** Самособою, що та відозва торкалася передовсім пряшівських українців, бо прилучення Карпатської України в її теперішніх границях ще не було актуальне.

Та вже в початках 1919 року розчарувалися наші пряшівські брати у щирості словаків.

В 1919 році Карпатська Україна злучилася з чехословацькою державою на основі запевнення автономії. Ця ґарантія автономії послужила Пряшівщині як основа в її дальшому житті, звязаним із боротьбою за свої права.

Зпочатку 1919 року несподівано стали словаки переслідувати наших учителів, головно перший **пряшівський** шкільний інспектор Гальо. Він то багато українців-учителів не прийняв на службу тому, що вони „не хотіли зложити приречення **словацького** учителя". Непорозуміння було в тому, що згідно з припорученням шкільного реферату в Братиславі шкільний інспекторат у Пряшеві вимагав від учителів - українців складати приречення не Чехословаччині, а приречення словацького учителя.

Той же Гальо рекомендував, а тодішній шкільний референт у Братиславі Антін Штефанік доручав нашим учителям „відправу зі служби" на тій основі, що „згідно з повідомленням вашого шкільного інспектора п. Гальо ви не володієте словацькою мовою так, щоб могли вчити у словацькій школі". Та цікаве, що ті „словацькі школи" виявилися усі руські греко-католицькі школи Пряшівщини, що багато причинилися для освіти нашого народу. Як пішло це словачення наших шкіл, довідуємося з розпорядку шкільного інспекторату в Бардієві з 25. вересня 1921 року, в якім він повідомляв усі шкільні управи, що „в тих школах, у яких досі руська мова не була допущена як викладова, і тепер не може вона бути допущена; а в яких школах досі була державна (себто мадярська) мова як викладова, тепер має відбуватися навчання і далі **державною, себто словацькою мовою,** поки урядово не ствердять вислідів конскрипції".

Вже з того видно, що рівночасно зо словакізацією шкіл пішов натиск на народні маси і перед конскрипцією. У східній Словаччині перша чехословацька конскрипція пройшла під гаслом земплинського жупана Михайла Славіка: **„У Словаччині нема ні русина ні русинки. Це тільки мадярський уряд видумав задля того, щоби словаків, які говорять земплинською говіркою, відібрати від середущих словаків, щоби лекше було їх змадяризувати.** А тих змадяризованих словаків хочуть нам відібрати, як русинів. А з того видно, що це не руська, лише мадярська аґітація. Словаки із Земплина, будьте обережні самі, а зверніть увагу і вашим сусідам, що вони словаки, бо по словацьки говорять, ноша їх словацька, обичаї і пісні словацькі. Правда, що їх віра інакша, греко-католицька, яку називають руською вірою, та з того вони не будуть і не є русинами".*)

Не ліпше було і під політичним оглядом. При перших виборах у 1920 році пряшівські українці виявили велике зацікавлення. Та словацький жупан Фабрі у Пряшеві знайшов спосіб помогти собі. Він попросту зажадав, щоби на українському списі кандидатів було тисячу підписів, леґалізованих перед судом у його присутності. Це була пора весняних польових робіт і, розуміється, виконати таку вимогу було неможливо. Тому список Центральної Руської Народньої Ради не предложили. А треба згадати тут, що для інших чехословацьких партій вистарчало сто підписів.

Та наші земляки не зражувалися тими переслідуваннями. Боротьба за національні права не припинювалася. Руська Народня Партія при підтримці посла М. Жатковича внесла меморіял від українського народу східньої Словаччини. Руська Народня Партія вислала депутацію до міністра д-ра Івана Дерера в справі шкіл і міністер заявив, що він уважає справедливим, щоб в українськім селі була українська школа й обіцяв скликати анкету в тій справі. Анкета відбулася при участі всіх інспекторів і делеґатів чсл. партій. Анкета скінчилась тим, що сам міністер освіти Дерер (сам словак) згодився із становищем, щоб у кожнім українськім селі була заведена українська школа. Вислідом того було, що словацьку мову навчання в школі села Чирч заступили українською мовою, а в 1935 році незадовго перед виборами змінили словацьку викладову мову на українську в 60 українських селах Пряшівщини. В Межилаборцях отворили горожанську школу з викладовою українською мовою. В 1936/7 році отворили в Пряшеві приватну ґімназію при значній підтримці єпископа Павла Гойдича. Крилошанин д-р Семен Смадрай жертвував 10,000 ч. к. на цю ґімназію.

*) Поправді, їх мова не словацька, а українська з примішкою словацьких небагатьох слів.

До 1918 року на Пряшівщині не слідно було ніякого народнього життя. Тепер є читальні, театральні кружки, хори, кооперативи. Греко-католицька єпархія в Пряшеві видає газети, молитовники. Багато більше, ніж за мадярської влади, поширені теж американські газети серед пряшівських селян. Само населення побудувало багато церков, у Пряшеві єпархіяльний сиротинець, у Михайлівцях монастир оо. редемптористів. Після перевороту до міст наплило чимало українського населення з сіл; багато з них стали власниками домів.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Тим, що надсилають витинки з американських і інших газет, у яких пишеться про Україну, щиро дякуємо. Не все можемо доглянути. От витинок з Клівленду про допис з Хусту не був у нюйорських газетах, хоч походить від кореспондента „Юнайтед Прес". А допис дуже важний, бо висвітлює українську справу в такий спосіб, як її розуміють ті люди, що стоять при кермі Карпатської України. А з Алтуни маємо дуже гарну відповідь, поміщену в місцевій пресі певно якимсь українцем, що родився в Америці, в якій є добра відповідь тим, що добачують тільки Гітлера в Україні, а нічого не хочуть чути про український визвольний рух. З таких часописів як французькі, які одержуємо час від часу з Ленсінґу, добре зробити короткий голос читача українською мовою, якщо є щось нове, себто таке, чого не передають американські ґазети. Цікаво знати і про „Балтімор, Юкрейн" і про плановану жидівську оселю в Україні, фінансовану з Балтімору, як це подає надісланий нам з Балтімору „Ди Івнінґ Сон". Всі ті речі нам треба знати, бо по них пізнаємо, що, де і як пишуть про Україну, та що треба нам робити, щоби поборювати ворожу нам пропаґанду.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Мітвійко Мирон.

РОСТЕ МЕСТНИК

Прийшли по хліб для Москви. Впали на подвіря пяні, з гуком, мов скажені вовки. Проклони, зіскакуючи з губ, розбігаються по подвірю, шукаючи господарів-кулаків. Цей з закривленим носом роздає прикази. Його цибулясті очі видряпалися з очниць, щоб краще натішитися погромом. З хліва тягнуть за волосся Максима, що саме обходив одинокy коровицю. Для заохоти, щоби правду говорив, „чешуть морду".

— Куркуль, кулак, нетлюрівець! От паршиве стерво, от контрреволюціонер! — Горбатоносий чекіст найбільш блює проклонами, хулячи Бога, шмаркає в лице Максимові...

— Жиди збіжжя, кулак! — Кров з Максимового носа червоною большевицькою шматою розмазується по лиці. Харкають сміхом червоні, руйнуючи господарку, розшиваючи клуню, хлів, хату: шукають збіжжя у стрісі. Максим протестує, та кольба чекіста знов затикає йому рота...

— За хвилину нові проклони і чоботи чекістів будять його з омління: знайшли мішок стухлого жита, закопаного в клуні. Максим щойно тепер зрозумів своє положення: перед ним зима, жінка ось за тиждень-два буде мати дитину, а їм забирають останню мірку хліба! І за що? Пригадалась торічня зима, хліба бракло зараз від січня, люди з голоду їли псів, стерво, а то й людей. Ось сусідка задушила власну дитину і пожерла, мов льоха. Йому стало моторошно. Настя буде матірю... прийде голод, страшний голод і... ох!... Ну!... Ні. Десь у нього береться сила, жбурляється до мішка! — краще згине на ньому, а не дасть його!

Максим чує, як приклади чекістів розколюють йому голову, чує, як затроена бозбожницькою лайкою слина скапує на його обличчя. І нараз багнуть (а може дух його вже кинув тіло) Розпнятого.

Ні це не ява; горбатоносий жид-чекіст тримає перед ним образ Розпнятого, що його Настя як скарбу берегла нагорі, і плює не лице... „Плюнь йому в лице, лишимо тобі цей мішок жита". Глядить отупіло на Розпнятого, бачить, як з його ран стікає кров, як терня вгризається в чоло, бачить лице обпльоване чекістами.

„Плюнути в це лице і бути вільним від цих дияволів!... Ні! Нізащо в світі!"

Та знов перед вічі пхається голод... „А тут тільки плюнути, тільки плюнути і все... пізніше вимиє і дальше шануватиме... Плюнути і жити!" —

— Максиме, ні!... Максиме, ні! — кричить з воріт Настя, що саме верталася з міста.

Вона тільки закріпила його постанову: „Плюнути і жити вічно!" — його слина, змішана з кровю, захляпує цибулясті очі жида-чекіста, а рівночасно кілька прикладів розторощують йому голову...

— У Насті одно бажання: лягти біля Максима, що його ноги скотилися на краєчок ями, що її вчора ще разом копали на картоплю. Її чогось так тягне лягти біля нього у цій ямі... Та нагло жбурляється до мішка з житом! — „Не дати його Москві! у неї під грудьми бовтається местник, вродити його!"...

Чує на своїх губах мозок Максима, що ним обмащені приклади чекістів. Кидається як зранена вовчиця, кусає, дряпає, плює... Ось одному видряпала очі і паде мертва біля Максима, а з її розпанаханого нутра перехиляється окривавлена голівка немовляти...

Від села до села йде вістка: росте местник. Діди, похитуючи сивими головами, жебонять: „Він не родився; його чекіст випоров багнетом з нутра матери! Охрещений її кровю!"...

Заклад.

Коваль витягнув червону від жару підкову.

— Але вона гаряча! — каже селянин, що ждав з конем.

— Та де! — відповів коваль. — Дайте десятку, то я її язиком полижу.

— Ей, уважайте! Я дам, але вам язик відпаде! — сказав селянин і дав ковалеві десятку, цікавий, що з того буде.

Коваль полизав десятку і сховав до кишені.

— Я казав: дайте десятку, то я її полижу, але я думав, що десятку полижу, не підкову.

Шотляндська притча.

Мак Огін згубив дорогий перстень. Іде до церкви та молиться, щоби Бог дозволив йому знайти згубу, то він дасть пів фунта стерлінгів на вбогих.

І сталося так, що Мак Огін знайшов загублений перстень.

Іде тоді знов до церкви та молиться:

— Господи, а тепер зроби так, щоб я знайшов ті гроші, що їх обіцяв дати на вбогих.

• З ДНЯ •

ДВІ РЕЛІҐІЇ.

Сперечався раз безбожник зо священиком і говорив: „Церква це духова тюрма. Церква здавлює думку в людей і не позволяє їм сягнути умом поза релігійні догми. Бо в догми треба вірити, а не над ними роздумувати, приказує церква. Через те думка штивніє й не може пробитися крізь шкаралущу церковних вірувань".

На це відповідає священик: „Церква виглядає на тюрму тільки тим, що стоять поза нею. Для тих, що в нутрі, церква не тюрма, тільки твердиня, яка обороняє вірних перед напором ріжних ворожих, часто баламутних, струй. Погляньте на нинішні часи! Який у них заколот думки і переконань! Яке збентеження моральних і естетичних цінностей! І до чого дійшли ті люди, що скинули з себе „кайдани церкви", як це ви говорите? Чи не до цілковитого спантеличення? Вони хотіли все проникнути мізком. Але мізкові міркування без віри в основах нічого не варт. Їх усе випирають нові міркування, нові припущення, нові сумніви, які остаточно доводять людину до цілковитого духового паралїжу".

АРҐУМЕНТ БЕЗБОЖНИКА.

„Дивіться на мене", відповів безбожник. „Невже я виглядаю на духового паралітика? В мене є живучість духа, є воля й охота. Я не на споді життя. Подивіться на інших безбожників, хочби на большевиків. Вони при владі, в них є запал, тверда воля і ту волю вони накидають міліонам інших людей. Хіба це духові паралітики? А візьміть хочби Леніна, чи теперішнього Сталіна! Чи закинете їм духовий параліж? Коли так, то я був би радий, колиб ми, українці, мали стільки того „духового паралїжу", що його мають большевики, себто ті, що мають владу".

ПРОТИАРҐУМЕНТ.

„Клопіт з вами, безбожниками, є той, що ви є часто такі фанатики як релігійні люди, хоч говорите, що не маєте релігії", почав знову священик. „Бо і Ленін і Сталін і всі большевики, що є при владі, мають багато цеї „духової живучости", про котру ви згадуєте. Вони виглядають на релігійних людей. Але їх релігія, це не релігія Бога, тільки релігія сатани. Вони відкидають Бога, відкидають духа, відкидають ідеалізм. Вони навіть у засаді відкидають мораль і етику. Бо вважають ті чесноти лиш як конечний засіб для нормування спільного життя людей. Зате вони на місце нашого доброго й справедливого, індивідуального Бога висувають як божка матерію і їй поклоняються. І поклоняються тій матерії ще з більшим релігійним фанатизмом, ніж ми поклоняємося свому Богові. На проступки супроти нашого Бога церква придумала сповідь і покути. Нема серед нас грішника, якому Бог не обіцяв би прощення. А ваш божок? Він жорстокий і захланний, він не знає пощади. Ось як поступають ті яких ви поставили як приклад безбожницької волі й енерґії: сотками і тисячами людей розстрілюють за найменшу провину. А маючи це на увазі, запитаймо: хто більше здавлює свободу думки й обтинає крила духовим поривом: церква Бога, чи церква сатани?"

ХТО БЕЗБОЖНИК?

„Коли ви говорите, що большевики по свому релігійні люди, то хто тоді нерелігійний?" — запитав знов безбожник. Священик на це відповів: „Нерелігійних людей фактично дуже мало на світі. Майже кожний чоловік має якусь свою релігію, має свої цілі, в які вірить твердо і до яких прямує. Один вірить у добрі речі, інший у лихі. А ті люди, котрі в ніщо не вірять, це вигаслі, зужиті люди. Вони ні до чого не придатні, бо їм не додає сили ні Бог ні сатана. Це фактично хворі люди, а причиною їх хвороби є повне безбожництво, брак усяких сильніших світовідчувань, брак віри в якінебудь ідеали. Вони, ці хворі люди, є справжні безбожники, а не большевики, бо ті остані мають сильну, фанатичну віру, віру сатани. І чим скорше люди це пізнають, тим скорше влада сатани скінчиться".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СЕЛО ГРИГОРІВ, ПОВІТ РОГАТИН.

Село у нашій Україні
Неначе писанка. Село
Зеленим гаєм поросло.
Цвітуть сади, біліють хати,
А на горі стоять палати,
Неначе диво.

Ось так виглядало українське село за часів Т. Шевченка. Таксамо воно виглядає і тепер. Нічим зверхньо не відбігає від нього й наш Григорів. Гарне село, а нагорі палати... Довкола них розлогі лани. Настільки корисні, що має де наш землячок заробити кілька десятаків на день. Але який це має моральний вплив на село, про це й не говорити!...

Сталі наемники чужої національности в усякий спосіб наше село деморалізують. Розпиячують, псують дівчат і з великого „патріотизму" враз з місцевими латинниками, передусім „стшельцами", напастують нашу читальню „Просвіти". То вікна бють, то поліцію напроваджують. Завидно їм, що багато з нашої молоді сепаруються від їхніх погубних впливів. Раз цього року в березні вибили вікна з наліпками Т. Шевченка, а другий раз те саме зробили в серпні. Ціллю цих ганебних вікнобить було не допустити членів читальні до відсвяткування роковин смерти нашого найбільшого ґенія Т. Шевченка, а другим разом — не дати нашій молоді забавитися в своїй домівці.

Не зважаючи на це, наші свідоміші громадяни й молодь першим разом при вибитих вікнах таки вшанували память Т. Шевченка. Гарно виготовлений реферат про життя і творчість нашого незабутнього поета відчитав голова читальні, Теодор Новоселецький. Хоч реферат був цензурований, то поліція, замісць шукати вікнобивців, зробила донесення на голову читальні до повітового старости в Рогатині, котре його покарало гривною 20 зл. Другим разом молодь, члени читальні, хоч при вибитих вікнах, спокійно забавлялися, аж тут вбіг до читальні місцевий солтис, Сташек Кудлач, і старався розігнати музику. Одначе це йому не вдалося. Тоді вся латинська брадія, поливши добре у нелеґальній коршмі місцевого римо-католика Юзика Кобилінського, таки під його проводом обложила читальню, а до середини наслала з Журова спроваджену поліцію. Ось вам правда: пиятика в нелеґальній коршмі „то цо іннего", але леґальна забава членів читальні, яка живе на підставі статуту, це проступок. Отже у висліді цього голову читальні староство покарало другий раз гривною 20 зл., або 10-денним арештом. Хоч знайдена зо скляними насіками палиця, якою вибито вікна, показувала на дім її власника, поляка Антошка Станіславишина, власника приватної крамниці, що не долюблює кооперативу, то поліція слідства не перевела.

Заледви наша читальня завдяки жертвенності наших братів-еміґрантів трохи вибилася зо скрутного матеріяльного положення по пацифікаційному 1930 р., то тут її нам знову нищать то шкодами, то карами.

Ось вам образок нашого галицького мішаного села. А скільки таких сіл у краю? Те все на тлі освітнім, а скільки ріжних кривд ми відчуваємо на економічному полі й у громадському житті! Цього й не почислити. Це діється тоді, коли з заходу пливе до нас ідея самовизначення народів.

Григоровець.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВІЛКС БЕРИ, ПА.

Збори Окружного Комітету.

Дня 12-го листопаду відбулися річні збори Окружного Комітету У. Н. Союзу. По звітах урядників наступила дискусія над дальшою працею. Стверджено, що перший рік існування комітету приніс користі як місцевим відділам, так і Союзові взагалі. Заходом комітету влаштовано минулого літа Союзовий День. Заходом комітету вислано телеґрами до держав в обороні Карпатської України. Комітет опікувався теж спортовою дружиною У. Н. Союзу і помагав молоді фінансово.

Місячні сходини відділових урядників вплинули хосенно на рух по відділах і на приєднування нових членів. По кожних зборах урядники відчували моральну піддержку і вертались до своїх відділів із завзяттям до дальшої праці. Це, що деякі відділи зрушилися до активности, треба завдячувати Окружному Комітетові.

До уряду в комітеті на рік 1939. увійшли поновно: Іван Малицький, предсідник; Іван Мельник, касієр; Іван Зварич, секретар. Є вигляди, що 1939. рік принесе ще більшу користь у праці комітету та скріпить солідарність місцевих відділів У. Н. Союзу. **Г.**

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

Листопадове Свято і протест.

Багато робиться в нашій громаді при українській православній церкві, але мало подається до преси. Члени цієї громади беруть дуже чинну участь не лише в своїм оточенні, але й поміж американцями. Нема і тижня, щоб наша громада десь не виступала чи то зо своїм хором, чи українськими танцями між американськими орґанізаціями. Дуже часто такі виступи получені з меншими чи більшими промовами про українську справу.

Недавно в нас відбувся великий мітинґ, на котрім виступав наш дорогий гість зо старого краю, п. полковник Р. Сушко. На той мітинґ зійшлася вся місцева соборна Україна, бо не забракло там представників з усіх закутків українських земель. Багато було з Закарпаття, бо і ціле віче було в справі Карпатської України.

Дня 13 листопаду відбулося величне Листопадове Свято з короткою, але гарно обробленою програмою. Програму виголошував п. С. Коцюба з відповідними заввагами. Головним промовцем був п. Микола Ванжура, який у коротких рисах змалював події великих листопадових днів і порівнював їх із сучасними змаганнями українського народу до своєї державности. Надмінив також і про тяжкі утиски, які терпить наш нарід під окупантами. Промова була добре уложена і горіла вірою в нашу остаточну перемогу. До збірки говорив п. Петро Качмар. Гроші переслано через центральну управу ОДВУ на визвольну боротьбу. Професор О. Грановський висловив горячий протест нашої громади проти всіх окупантів, а особливо проти Польщі і Мадярщини, що хотять поділу українських земель. Він прочитав резолюції, що їх вислано до Анґлії, Франції, Німеччини, Італії, Японії і Злучених Держав, а також до амбасад тих держав. Всі пять американських газет помістили відповідні новинки з приводу цього свята-протесту. Свято лишило глибоке враження на всіх присутніх.

О. Бережецький.

Добрий винахід.

В год. 2-гій вночі лікаря збудив телефон. Якась жінка благала його, щоб негайно прийшов, бо її чоловік раптом занедужав. На дворі лив дощ як із цебра, всетаки лікар прийшов. Він ствердив, що несподівана недуга — це просто перепій.

— Вашому чоловікові нічого не буде. Хай виспиться, завтра встане здоровий.

Коли лікар відходив, пані заявила:

— Який то добрий винахід той телефон. Подумайте, в такий дощ моя служниця не зголосилась за ніяку ціну піти по вас.

Аркадій Животко.

ХУСТ

Двацять років... Було це 21. січня 1919. Пролунала Карпатами вістка: До Хусту! Стати до гурту. Сказати свою волю. І рушив народ. Хто як міг. Пішки і возами. Із гір і з долин. Струмками плинув люд карпатський до Хусту. І станув тут. Голову вільну підніс під спів українського гимну. Ще не вмерла, а воскресла Україна! — неслося майданом. А було там 420 делеґатів від півміліона українського люду Карпат.

Здисциплінованими рядами стали речники волі народу. На чолі поставили всі Ю. Бращайка — головою віча.

— Де хочете стати? — розлягся голос майданом. І всі як один відповіли:

— До України! Не треба нам Пешту! До Києва йдемо!

Заходило сонце. Кінчалося віче. Не вибирати послів до Будапешту. Злучитися з Україною. — Така була воля народу, така постанова собору.

Двацять років. Багато змін. Чимало хмарних днів минуло від того дня. Чимало негоди впало на плечі карпатського люду. Його волі не судилося здійснитись.

Морем крови затоплено землі українські. Київ закуто... Стиснуто люд український за горами...

Двацять років схована у серці була „воля карпатського люду в Хусті. Двацять років тяжкої боротьби за імя своє, українське, за долю свою українську. Двацять років...

І знову вістка летить від села до села:

— До Хусту!

Лине думка, надія і певність до Хусту, де складено присягу на стяг жовто-блакитний. Туди, де сказано волю карпатського люду, волю непохитну! —(„Нова Свобода").

ПРОВІДНИКИ ПРОМИСЛУ.

На недавному конгресі фабрикантів зїхалися 700 найбільших фабрикантів Америки. Між ними були: Пол Коринґтон, сталевий фабрикант з Мілвокі; Чінґ, фабрикант гуми; та Бравн, фабрикант машинерії.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

RAP 'CRUELTY' TO UKRAINIANS

Local Groups Protest Treatment in Poland

Resolutions protesting the treatment of seven million Ukrainians in Poland were adopted Sunday at a mass meeting of more than 1,000 Americans of Ukrainian descent in Ukrainian Hall, W. Rayen Ave.

Rev. John Zabawa of Holy Trinity Greek Catholic Church and Rev. Stephen Musiychuk of Sts. Peter and Paul Greek Orthodox Church were the main speakers at the rally sponsored by the two churches and 27 other Ukrainian organizations.

The resolutions charged a "reign of terror" is being waged by the Polish government in the Ukrainian provinces under its control in "demolishing 150 churches, destroying whole villages, closing schools, libraries and societies."

"Polish street mobs in the towns and cities of Ukrainian provinces have attacked, beaten and mutilated innocent and defenseless populations," the resolutions said.

The statements urged that an "investigation of the terrorism be made on the spot," and asked that the world powers "be appealed to for the recognition of the right of self-determination for 50 million Ukrainians in Russia, Poland, Roumania, Hungary and other nations of Europe."

Cablegrams were sent to the foreign secretaries of the United States, England, France Germany and Italy appealing to them "in the name of peace and humanity to exert influence upon Poland to stop the ruthless ferocity and accord Ukrainians the right of selfdetermination."

A cablegram of greeting was also sent to Msgr. Augustyn Voloshin, premier of Carpatho-Ukraine, promising all "possible support."

John Dzondza, a 26-year-old youth who came to Youngstown two weeks ago from Galicia, expressed amazement that the Ukrainian language could be spoken and that Ukrainian songs could be sung in a public place. He said that in Poland it is unlawful for the Ukrainian minority to speak its own language, or go to its own churches or schools.

Misses Irene Musiychuk and Kathryn Yourstrowsky spoke in English. Maksym Olenych, John Dorosky, officers of the Organizations of the Rebirth of the Ukrainian Republic, and Stephen Z. Plateck and Peter Stahura had charge of the rally.

Choirs of Holy Trinity and Sts. Peter and Paul churches under the direction of Father Musiychuk and D. Kohut, respectively, provided special music.

(The Youngstown Daily Vindicator, Dec. 12, 1938.)

БОСТОН, МАСС.

Жертви, зложені на вічу.

Дня 9. жовтня ц. р. відбулось у нас віче, на якім зложили по $1: О. В. Каськів, І. Масний, П. Боднар, П. Бербелицький, М. Дависьків, Д. Сілінський, О. Бойко, М. Кісіль, С. Чопик, Г. Заврич, П. Мороз, С. Яворівська, Г. Костецький, С. Ірха, К. Оляр, С. Ярош, А. Руда, В. Войко, І. Гримак, Хомкович, І. Буцяк (стар.), П. Хомяк, Й. Петрик, гр. Беднарчук, П. Гриценко, Т. Хорхут, Д. Кузь, О. Корецька, М. Луцик, М. Щука, А. Сморц, Ю. Дорош, М. Довганчук, С. Попович, М. Григорчук, Д. Пашак, П. Завальнюк, О. Січкоріз, А. Гоцуляк, Т. Мойдоний, М. Дяків, Н. Улашкевич, Р. Зварич, І. Федорів, М. Довгодович, Т. Дорівса, М. Маркович, Р. Борис; по 50 ц.: Р. Веняв, Ю. Ходоровська, М. Шафранський, С. Козак, Т. Зінко, І. Чопик, К. Тельчин, М. Зварич, Г. Поліщук, Т. Оверко, М. Кутна, С. Переходюк, П. Френчко, М. Берестецька, М. Попович, Волощук, М. Вонс, Я. Довганчук, М. Зелехівський, М. Музика, С. Бойко, А. Гурчаковська, М. Буцяк, І. Матейко, О. Школяр, П. Пелех, А. Чопик, А. Бербелицька. Разом з дрібними датками $72.

Микола Дависьків.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПІТСБУРҐ, ПА. Річні збори Тов. Роґатищівщина, від. 396., відбудуться дня 24. грудня, в годині 6:30 увечір. Напоминається всіх членів, щоби прибули на ті збори, бо маємо багато справ до полагодження. Буде вибір нових урядників на 1939. рік. Збори відбудуться в Петра Беквін, 2114 Тустин ул., Пітсбурґ, Па. — І. Катерняк, секр.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Отсим повідомляється відділи У. Н. С.: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 98, 186, 189, 201, 228, 231, 248, 305, 314, 365, 382, що Окружні Збори, котрі мали відбутися 25. грудня в Маганой Сіті, не відбудуться, бо декотрі відділи ще не мають вибраних нових урядників на 1939. рік. Ті збори переносяться на день 29. січня 1939. року. — За Окружний Уряд: Дмитро Капітула, пр.; Онуфрей Костюк, кас.; І. Чепа, мол. секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У вівторок, 20. грудня 1938. року, помер по довшій недузі член Тов. „Дністер", від. 361. У. Н. Союзу,

ОНУФРІЙ ДУДА.

Походив зо села Конюшки, роґатинського повіту, Галичина, де родився в 1885. році.

Вступив до У. Н. Союзу в 1921. році, а до Тов. „Дністер" у 1930. році.

Лишив жену Теклю, дві дочки: Анну і Катерину та сина Михайла.

Похорон відбудеться в суботу, 24. грудня, в год. 9. рано, з пох. заведення Яреми, 129 Іст 7. вул., до церкви св. Юра. Земля Йому пером!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Рідну Школу.

Дуже гарний звичай заводиться між українським громадянством тут в Америці, що підчас святкування родинних свят наші люди не забувають за рідну справу.

Недавно була я на „срібнім весіллі" в громадян Михайла і Софії Голубовичів у Ню Йорку за „дружку". При гарно прибранім столі, повнім дарунків „молодим", і при смачній перекусці та напитку не забули гості за рідний край і на поклик гром. Василя Голубовича зложили жертви на Рідну Школу. Жертвували: М. і С. Голубовичі $2; по $1: Г. Голубович, В. Голубович (мол.), В. Голубович (стар.), І. Голубович, С. Зальопана, В. Бурин, А. Міґоцький, С. Калинович, Г. Калинович, пані М. Голубович, М. Виннник, І. Луцький, М. Дусановський; пані М. Романчук 50 ц. Разом $15.50, які переслано через Обєднання на призначену ціль. Збірку зайнялась пані Т. Калинович.

Софія Зальопана з Когоз, Н. Й.

ПРОВІДЕНС і МЕНВІЛ, Р. АЙ.

На інвалідів.

З нагоди Листопадової Річниці наш парох, о. М. Мостенський, відправив панахиду за полеглих воїнів української нації і при тій нагоді переведено збірку на наших інвалідів. Приявні жертвували $15.

Цієї самої неділі відправлено панахиду також у другій укр. прав. церкві, в Менвіл, де зібрано на ту саму ціль $4.10. Разом переслано через Обєднання $19.10 на інвалідів.

Присутня.

ПІТСФІЛД, МАСС.

З Листопадового Свята на Карпатську Україну.

Дня 20-го листопаду відбулося в нашій громаді Листопадове Свято. В 3-тій год. попол. о. М. Лисяк відправив в укр. гр.-кат. церкві панахиду за полеглих українських героїв. По закінченні панахиди всі зійшлися до церковної салі, де відбувся концерт молодого хору, котрий під проводом дяковчителя О. Іксія Лаврова пару тижнів тому зорганізувався з місцевої української молоді. Треба було подивляти, що п. Лаврів в такому короткому часі зумів так добре підготовити цей хор. Хор відспівав кілька патріотичних пісень, за що одержав оплески.

О. М. Лисяк виголосив промову про історію Українських Січових Стрільців, як також засвував теперішнє положення українського народу. Черговим бесідником був Ілля Яремій, котрий розказав приявним про те, як український нарід боровся та бореться за свою незалежність. Вже нині можна бачити успіхи цеї боротьби. Недалекий той час, коли наша правда вийде наверх. При кінці Юрко Спасик сказав коротку промову та закликав приявних зложити жертви на поміч Карпатській Україні. Жертвували: Настя Антонічук $5; Ілля Яремій $3; по $2: Тетяна Колодрубська, І. Косован; по $1: о. М. Лисяк, О. Яремій, Н. Стефанюк (син Степана), Ю. Спасик, Катерина Копичак, Параска Спасик, П. Шульган, Г. Яремій, Розалія Басіста, Олександра Сарафин, Евфрозина Семенів, Степан Спасик, Г. Базан, А. Гуска, А. Никорчук, В. Спасик (син Юрка); по 75 ц.: Василина Базан, Тетяна Никорчук; по 50 ц.: Докія Гуска, Анна Стефанюк, Василина Костибюк, Марія Соколовська, Параска Горбуль, М. Хмарук, Анна Яремій, І. Басістий, М. Соколовський, Й. Дзібук, М. Спасик, І. Колодрубський, Г. Заверуха; дрібними $3.35. Разом $39.35, які переслано через Обєднання на Карпатську Україну.

О. Яремій.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(90)

Коли Джеф підступом схопив Тарзана ззаду за ноги, той не видержав цього і разом з Марією, яку він держав на рамені, впав на землю. Та заки він зміг піднятися з землі, на нім було кільканацять дикунів, які привалили його до споду. Тарзан боровся завзято, але це не помагало: він був переможений далеко більшим числом дикунів.

Коли дикуни звязали міцно його руки і ноги, вони звеліли йому піднятися з землі. А, переконавшися, що все гаразд, що Тарзан добре звязаний, вони звеліли йому рушати. Та показалося, що в нього звязані ноги. Нерадо розвязували дикуни йому ноги, та не було що іншого робити. Щоб запевнити себе ще більше, вони ті мотузки, що зняли з ніг, наложили йому на руки.

Ціла валка рушила в дорогу. Дикуни підскакували з радости, що вдалося їм схопити Тарзана. Джеф був також радий і не скривав своєї радости. Він пояснював дикунам, що вони схопили його завдяки його зручности. Дикуни погоджувалися з тим. А, звертаючись до Марії, Джеф цинічно сказав: „Не журися, дорога, ми ще щасливо разом заживем".

„Краще смерть, ніж стати твоєю жінкою", відповіла холодно Марія. Після того вона звернулась до Тарзана і заговорила: „Мені невимовно прикро, що ви через нас потерпіте. Ви не мусіли наражатись". „Нічого", відповів Тарзан. „Я вже тисячі разів перехитрював смерть. Це не буде для мене сором, коли бодай один раз вона виграє".

Найсильніша рідина.

Професор питає підчас іспиту.

Яка рідина має найсильнішу силу?

— Жіночі сльози.